

FETİH VE HAMAS ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIK

“

Madrid Konferansı sonrası tarafların tekrar bir araya gelerek imzaladıkları Oslo Anlaşması maddeleri gereğince FKÖ'nün İsrail'e karşı silahlı direnişi bırakması, Hamas ve Fetih arasında kopma noktasıdır. Bir başka ifade ile Fetih Hareketinin artık İsrail'e karşı herhangi bir silahlı mukavemette yer almaması, diplomasi ve müzakereler yoluyla ılımlı bir politika benimsemesi iki grup arasındaki en temel anlaşmazlık ve çatışma sebebi olarak gösterilmektedir.

”

Samir Alabdullah

Uzman, ORSAM

Fetih ve Hamas hareketleri arasında “Uzlaşma” ve “Bölünme” terimleri her ne kadar Haziran 2007'de yaşanan

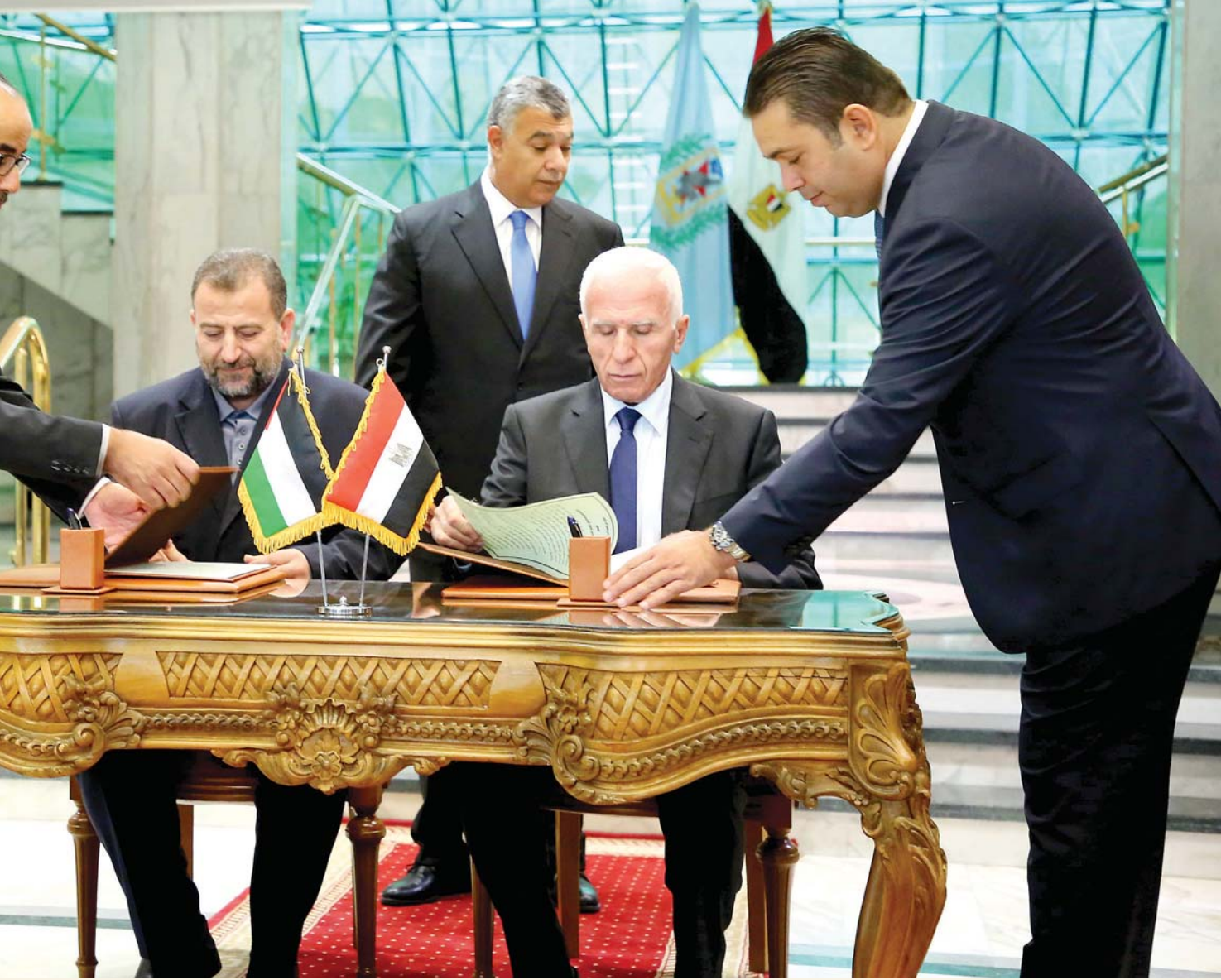
silahlı çatışmalardan sonra gündeme gelmişse de bu kavramların ortaya çıkışı 1980'li yıllara dayanmaktadır. Fetih ve Hamas'ın öncülü olan gruplar arasındaki ilk çatışma 1985 yılının başlarında Gazze'de yaşanmıştır. İki taraf arasındaki anlaşmazlık, İslami sloganları benimseyen Hamas'ın halkın desteğini kazanmasıyla daha da büyümüştür. Hamas ortaya çıktıktan sonra, Filistin ulusal hareketini 1980'li yıllara kadar domine eden Fetih'in yönetimi altında faaliyet göstermeyi reddetmiştir.

Fetih'in Filistin meselesinde diplomatik bir mücadeleye yönelmesi ve bu minvalde Filistin Kurtuluş Hareketi'nin (FKÖ) Kasım 1991'de Madrid Konferansı'na katılması Hamas tarafından eleştirilmiştir. Madrid Konferansı sonrası tarafların tekrar bir araya gelerek imzaladıkları Oslo Anlaşması maddeleri gereğince FKÖ'nün İsrail'e karşı silahlı direnişi bırakması, Hamas ve Fetih arasında kopma noktasıdır. Bir başka ifade ile Fetih Hareketinin artık İsrail'e karşı herhangi bir silahlı mukavemette yer almaması, diplomasi ve müzake-



relere yoluyla ılımlı bir politika benimsemesi iki grup arasındaki en temel anlaşmazlık ve çatışma sebebi olarak gösterilmektedir.

Filistin hükümetinin 1996-2000 yılları arasında Hamas ve İslami Cihat Hareketi üyelerine yönelik tutuklamaları iki grup arasındaki çatışmaları artırmıştır. Hamas ve İslami Cihat Hareketi, Filistin hükümetinin İsrail ile imzaladığı anlaşmalara riayet etmedikleri gibi



bu anlaşmaları reddetmişlerdir. Mahmud Abbas, Kasım 2005'te başkanlık koltuğuna oturduktan sonra Hamas liderleri ile siyasi diyaloglar başlatmıştır. Hamas'ı Filistin yasama seçimlerine katılmaya ve İsrail ile ateşkes yapmaya zorlamıştır. Bu çabalar Mart 2005'te imzalanan Kahire Anlaşması ile bir neticeye ulaşmıştır. "FKÖ'nün Filistin halkının meşru ve tek temsilcisi olarak aktifleştirilmesi ve

geliştirilmesi", "FKÖ'nün kapsamlı ve ulusal bir çerçevede Filistin'in yüksek siyasi mercii olarak varlığını devam ettirmesi", son olarak da "yeni meclis seçimlerinin yapılması" üzerine uzlaşa sağlanmıştır.

Bu görüşmeler sonrasında ikinci parlamento seçimleri 2006 yılında gerçekleştirilmiştir. Hamas bu seçimlere ilk defa desteklediği "Değişim ve Reform" listesi ile olarak katılmış ve 132 sandalyeli meclisin

76'sını kazanarak parlamentoda çoğunluğu elde etmiştir. Kabine üyeleri Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'a sunulmuş ve hükümet, İsmail Heniyye'nin başbakanlığında fiilen kurulmuştur. Parlamento'da bulunan diğer partiler Hamas'ın izleyeceği politikalar üzerinde anlaşmaya varamamışlar ve Hamas hükümetine güven oyu vermemişlerdir. Hamas sadece ülke içerisindeki muhalifler tara-

fından değil, aynı zamanda İsrail ablukasıyla da karşı karşıya kalmıştır. Ayrıca belli birtakım yetkilerinden vazgeçmesi için pek çok iç baskıya da maruz bırakılmıştır. Hamas'ın ilk defa iktidara geldiği 2006 yılı boyunca ülkede kaos hiç eksik olmamıştır. Yaşanan gelişmeler, Hamas'ın İsrail ve ABD başta olmak üzere uluslararası alanda istenmediğine işaret etmektedir.

“

Katar'dan sonra Suudi Arabistan devreye girmiş ve Kral Abdullah'ın çağrısı ile Fetih ve Hamas yöneticileri kutsal topraklarda bir araya gelmişlerdir. 8 Şubat 2007 tarihinde Mekke'de yapılan bu görüşmeler sonuç vermiş ve taraflar arasında ateşkes imzalanmıştır.

”

Mahmud Abbas, içeriden ve dışarıdan gelen yoğun baskılara dayanamamış ve üç önemli kararname çıkarmıştır. Bu bağlamda Hamas'a mensup başbakan İsmail Heniyye ve hükümetini görevden almış, OHAL ilan etmiş ve OHAL süreci için Selam Feyyad başkanlığında yeni bir hükümet atamıştır. Fakat bu kararlar yaşanan kaotik ortamı sakinleştirme yerine daha da karmaşık bir hale sokmuştur. Hamas, kararnameleri kabul etmemiş ve kendisinin seçimler yoluyla iktidara gelen meşru bir hükümet olduğunu vurgulamıştır. Bu durum araştırmacılar tarafından 'Filistin İç Savaşı' olarak tanımlanan bir çatışma sürecini beraberinde getirmiştir. Bu çatışmalar ile beraber Hamas Gazze'deki yönetim merkezlerini,

devlet dairelerini ve geçitleri kontrolü altına almıştır. Gazze Şeridi'nde Hamas yönetimi kontrolü ortaya çıkarken Batı Şeria'da ise Selam Feyyad başkanlığında kurulan hükümet iktidarı ele almıştır. Böylece Gazze'de Hamas ve Batı Şeria'da da Fetih olmak üzere iki ayrı yönetim ortaya çıkmıştır.

Çatışmaları sonlandırmak adına bazı ülkeler iki grup arasında arabulucu olmak için çaba göstermiştir. Bu ülkeler arasında Katar ön plana çıkmış ve 2006 yılı Ekim ayında bir dizi görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde Fetih çalışmaları destekleyip Hamas'ın da bu çabaları kabul etmesini beklerken; Hamas, ortaya çıkan tekliflerin İsrail otoritesi altında olduğunu ve silahlı direnişi yasakladığını ifade ederek bu süreçte yer almamıştır. Bu anlaşmazlık ortamı Fetih ve Hamas arasındaki çatışmaları yeniden alevlendirmiş ve bu çatışmalarda 300'ü aşkın Filistinli yaşamını kaybetmiştir.

Katar'dan sonra Suudi Arabistan devreye girmiş ve Kral Abdullah'ın çağrısı ile Fetih ve Hamas yöneticileri kutsal topraklarda bir araya gelmişlerdir. 8 Şubat 2007 tarihinde Mekke'de yapılan bu görüşmeler sonuç vermiş ve taraflar arasında ateşkes imzalanmıştır. Bu anlaşmaya göre taraflar, Gazze Şeridi'nde çatışmaların durdurulması ve yeni bir ulusal birlik hükümetinin kurulması konularında uzlaşmaya varmışlardır. İsmail Heniyye'nin başbakanlığında bir hükümet kurulmuş, kurulan hükümette Azzam el-Ahmed başbakan yardımcısı olarak yer almıştır. Ama ne yazık ki bu ittifak da Filistin için bir gelecek vadetmemiştir.

Mekke Anlaşması'nın imzalanmasından birkaç hafta sonra iki grup arasında yeniden silahlı çatışmalar ortaya çıkmıştır. Siyasi bölünmeler, coğrafi bölünmeleri de beraberinde getirmiş ve bu çatışmalar 14 Haziran 2007'de Hamas'ın Gazze Şeridi'ni kontrolü altına almasıyla sonuçlanmıştır. Sonrasında ise Mahmud Abbas, İsmail Heniyye hükümetini görevden almış, yerine Selâm Feyyâd'ı yeni hükümeti kurmakla görevlendirmiştir. Olaylar günümüze kadar bu şekilde seyretmiş, biri Batı Şeria'da, diğeri ise Gazze Şeridi'nde olmak üzere ülke yönetiminde daima bir ikilik söz konusu olmuştur.

İsrail'in Gazze'yi işgal etmesiyle (28 Aralık 2008-21 Ocak 2009) Fetih ve Hamas arasındaki buzlar erimeye başlamıştır. Bu iki grup İsrail'e karşı yeniden temaslarda bulunmaya başlamışlardır. Mısır, bu süreçte arabulucu devlet olarak aktif rol oynamış, 2009 yılında Kahire'de müzakereler başlamıştır. Kahire, aynı yıl Eylül ayında sürece dair en önemli fikirlerin yer aldığı "Mısır Deklarasyonu"nu yayınlamıştır. Fetih, bu bildiriye hemen imzalarırken Hamas, yaptığı birtakım incelemeler sonucunda bildirinin bazı maddelerinde değişikliğe gidilmesini talep etmiştir. Hamas'ın talepleri Mısır tarafından reddedilmiş ve olaylar yeniden içinden çıkılmaz bir hale gelmiştir.

Hamas'ın siyasi büro başkanı Halid Meşal'in ve Mısır'ın eski istihbarat şefi Ömer Süleyman'ın 2010 yılının ortalarında yaptıkları görüşmeden sonra tekrardan bir uzlaşma süreci gündeme gelmiştir. Bunun neticesinde 9 Kasım 2010 tarihinde Fetih ve Hamas Şam'da bir araya

gelmişlerdir. 2010 yılının sonlarına gelindiğinde yeni bir oturumun yapılacağı ilan edilse de böyle bir oturum gerçekleşmemiştir. Konuyla ilgili olarak, taraflar birbirlerini sebep göstermiştir.

Sonrasında ise Fetih-Hamas görüşmeleri yeniden başlamış ve 27 Nisan 2011'de iki grubun temsilcileri Mısır aracılığıyla bir anlaşma imzaladıklarını duyurmuşlardır. Anlaşma başkanlık ve yasama meclisi seçimleri yapılarak bir yıl içerisinde geçici ortak bir teknokrat hükümeti kurulması amacıyla Kahire'de bulunan Arap Birliği Merkezi'nde imzalanmıştır. Fakat, başbakanın kimliği ile ilgili anlaşmaya varılamadığından yine bir sonuç elde edilememiştir.

Şubat 2012'de bu iki hareket, Doha'da "Doha Deklarasyonu" olarak bilinen yeni bir uzlaşmaya imza atmıştır. Deklarasyonda kurulacak geçici hükümete Mahmud Abbas'ın başkanlık edeceği bildirilmiştir. Ayrıca, önümüzdeki dönemde sürecin iyi idare edilmesi ve seçimlerin ertelenerek hazırlıkların en iyi şekilde tamamlanması için hükümetin liyakat sahibi ve bağımsız kişilerden oluşturulacağı bilgisi de paylaşılmıştır. Ancak bu anlaşma da diğerleri gibi uygulamaya geçememiştir.

Hamas ve Fetih'in Mayıs 2012'de Kahire'de imzaladıkları anlaşma ise, seçimlerin yapılması, seçmenlerin belirlenerek belgelendirilmesi, geçici hükümetin kurulması gibi maddeleri kapsamakta idi. Bu maddelerin arka planında Doha Deklarasyonu, FKÖ'yü aktif kılma düşüncesi, başkanlık ve yasama meclisi seçimlerinin yapılması ve ulusal

uzlaşma hükümeti oluşturma gibi etkenler yer almaktaydı.


Fakat Hamas, siyasi tutuklamaların devam etmesi ve Batı Şeria'da özgürlüklerin kısıtlanmasını gerekçe göstererek Fetih'e bağlı Merkezi Seçim Kurulu'nun faaliyetlerini daha önce izin vermiş olsa da Temmuz 2012'de durdurmuştur.

Bu durum uzlaşma dosyasının yeniden bir açmazla girmesine sebep olmuştur.

İsrail'in Gazze'ye saldırısı (14-21 Kasım 2012) iki hareketi birbirine yakınlaştırmıştır. 2007 yılında Hamas Fetih kadrosunun pek çok kişisinin Gazze Şeridi'ne geri dönmesine izin vermiştir. Bu kişiler


FETİH İLE HAMAS ARASINDAKİ GÖRÜŞ AYRILIKLARI UZLAŞI ÜMİTLERİNİ AZALTIYOR

Eski Filistin Devlet Başkanı Yasir Arafat ve arkadaşları tarafından kurulan Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi Fetih ile Filistin İslami Direniş Hareketi Hamas arasındaki görüş ayrılıkları Filistin uzlaşması konusundaki ümitleri azaltıyor



FETİH HAREKETİ

- İsrail işgaline karşı Arafat ve arkadaşları tarafından 1950'lerin sonlarında Kuveyt'te kuruldu
- 1965'te kuruluşunu resmen ilan etti
- İsrail işgaline karşı ilk başlarda silahlı direnişten yana olan Fetih hareketi, 1990'lı yıllardan itibaren silahlı mücadele yerine mükadde yolu seçti



HAMAS

- İsrail işgaline karşı silahlı ve siyasi mücadele vermek amacıyla Seyh Ahmed Yasin liderliğinde 1987'de Gazze'de kuruldu

AYRISMA 2006 SEÇİMLERİYLE DERİNLEŞTİ

2006 İki grup arasındaki ayrışma 2006'daki seçimi Hamas'ın kazanmasıyla derinleşti

2007 Haziran 2007'de Hamas ile Fetih arasında Gazze'de başlayan çatışmaların ardından Hamas, Gazze Şeridi'nin yönetimini eline geçirirken, Fetih ise Batı Şeria'yı yönetmeye devam etti

Gazze ve Batı Şeria'da yer alan iki farklı hükümet sebebiyle Filistin mücadelesinde çift başlı bir yapı ortaya çıktı

2011 Hamas ile Fetih arasında Mayıs 2011'de Mısır, Şubat 2012'de Katar arabuluculuğunda uzlaşma görüşmeleri yapıldı

2014 İki grup 23 Nisan'da "uzlaşma hükümeti kurulması, başkanlık ve meclis seçimlerinin yapılması" konularını kapsayan bir uzlaşma anlaşması metnini imzaladı

2 Haziran'da Uzlaşma Hükümeti kuruldu. Ancak iki taraf arasındaki siyasi ayrılıklar nedeniyle hükümet, Gazze'de görevlerini yerine getiremedi

2017 Son olarak 12 Ekim'de Filistin'deki bölünmüşlüğü bitirmeyi amaçlayan "Uzlaşma Anlaşması" imzalandı ancak yaklaşık bir yıl geçmesine rağmen anlaşma uygulanamadı

GÖRÜŞ AYRILIĞININ BAŞLICA NEDENLERİ

SIYASİ GÖRÜŞ AYRILIĞI

- İsrail'i tanımayan Hamas, 1967 sınırlarında bağımsız Filistin devletinin kurulmasının yolunun silahlı mücadeleden geçtiğini düşünüyor
- Hamas'ın tersine İsrail'i tanıyan Fetih, iki devletli çözümden yana

GAZZE'NİN YÖNETİMİ

- Fetih, Gazze'nin kontrolünün 2014'te kurulan Filistin Uzlaşma Hükümetine bırakılmasını ve en kısa zamanda seçimlerin yenilenmesini istiyor
- Hamas'ın Gazze'nin yönetimini devretmeyi kabul ettiği ancak yeni yönetimde söz sahibi olmayı, Filistin hükümetinde de yer alma şartı koştuğu dile getiriliyor

HAMAS'IN ELİNDEKİ SİLAHLAR

- Uzlaşma Hükümetinin tam olarak görevine başlaması halinde Fetih'in Hamas'tan elindeki silahları devretmesini istediği, Hamas'ın ise silahları devretmeye yanaşmadığı belirtiliyor

İSRAİL İLE YÜRÜTÜLEN GÜVENLİK KOORDİNASYONU

- Uzmanlar Hamas'ın "Filistin güçleri ile İsrail arasındaki güvenlik koordinasyonuna karşı olduğu ve bir an önce iptal edilmesini" istediğini buna karşılık ise Fetih'in "İsrail ile güvenlik koordinasyonunun gerekliliğine inandığını" ifade ediyor

GAZZE'DEKİ MEMURLAR KONUSU

- Hamas'ın 2007'de Gazze'de atadığı 40 bin memurun Filistin Hükümetine entegre edilmesi konusunda iki grup arasındaki ayrışmanın nedenleri arasında
- Konunun Şubat 2018'e kadar çözüme kavuşturulması kararlaştırılmıştı. Ancak bu konu da henüz çözülemedi

2018, Anadolu Ajansı

Hamas'ın Gazze yönetimini devralmasıyla bölgeden ayrılmışlardı.

Nisan 2014'te iki parti uzlaşısı için bir adım daha atarak "Eş-Şati Anlaşması"nı imzalamışlardır. Beş hafta içerisinde tek bir hükümetin oluşturulması ve altı ay içerisinde başkanlık ve parlamento seçimlerinin yapılması bu anlaşmanın temelini oluşturmakta idi. Râmi el-Hamdallah başkanlığındaki yeni teknokrat hükümeti yemin etmişse de göreve başlayamamıştır. Çünkü Fetih ve Hamas arasındaki çatışmalar nihayete ermemiş ve iki taraf birbirlerine karşı suçlamalarda bulunmaya devam etmişlerdir.

“

İsrail Temmuz 2014'te Gazze'ye savaş açmış ve bu savaş 51 gün sürmüştür. Bu durum Filistin için sağlanması gereken bir uzlaşının önemini daha da artırmıştır.

”

Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, Gazze Şeridi için memurların maaşlarının azaltılması, bazı memurların erken emekli edilmesi ve bölgeye elektrik gönderiminin azaltılması gibi bazı uygulamalar getirmiştir.

İsrail Temmuz 2014'te Gazze'ye savaş açmış ve bu savaş 51 gün sürmüştür. Bu durum Filistin için sağlanması gereken bir uzlaşının önemini daha da artırmıştır. Mahmud Abbas, Fetih üssünün ve onu savaştan sorumlu tutan ABD'nin baskılarına maruz kalmıştır. Böylece yine Fetih ve Hamas arasında çatışmalar yaşanmaya devam etmiştir.

Mısır, Eylül 2017'de tarafları tekrardan uzlaşmaya davet etmiştir. 2011'de imzalanan Kahire Anlaşması'nın sebep olduğu bölünmelerin bitirilmesi konusunda ittifak sağlanmıştır. Hamas'ın çözüm önerisi olarak Eylül 2017'de Gazze'de bir yürütme komisyonu oluşturduğunu ve genel seçimlerin yapılmasının onaylandığını bildirmiştir. Akabinde ise, görevlerini

ivedilikle yerine getirmesi için uzlaşısı hükümetini Gazze'ye davet etmiştir.

El-Hamdallah, 3 Eylül 2017'de üç yıl aradan sonra Abbas'ın Gazze'deki makamında düzenlenen toplantıya başkanlık etmiştir. Mısır İstihbarat Servisi Başkanı Halid Fevzi de arabuluculuk rolü kapsamında toplantıya katılan isimler arasında yerini almıştır. Hamas-el-Hamdallah görüşmesinde ise İsmail Heniyye, Hamas'ın baskı altında herhangi bir uzlaşmaya yaklaşmadığını ve Filistin davası ile ilgili endişesini dile getirmiştir.

İsrail, İsrail Devleti'nin ve Yahudiliğinin tanınmasını, Hamas'ın askeri kanadının son bulmasını ve İran ile ilişkilerini kesmesini talep ederken ABD, Filistin otoritesinin Gazze'de sorumluluklarını tam yetkiyle yerine getirmesine yönelik yürütülen çalışmalarını memnuniyetle karşılamıştır.

Hamas ile tekrardan ihtilafların yaşanması ile birlikte Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, 29 Kasım 2017 tarihinde uzlaşma ile ilgili



tüm açıklamaların sona erdirilmesi kararını almıştır. Böyle bir karar almasının sebebi Filistin'in ulusal çıkarlarını ve Mısır ile olan ilişkileri korumaktır.

Fetih ve Hamas arasında Gazze'deki memurlar ile ilgili yaşanan gerginlikler, aralarındaki menfaat dengesini alt üst edecek şekilde en üst seviyeye ulaşmıştır. Hamas'ın ve Filistin Ulusal Yönetimi'nin, Mart 2018'de Filistin Ulusal Uzlaşma Hükümeti Başkanı Rami el-Hamdallah' a yönelik gerçekleştirilen suikast girişimi hususunda karşılıklı birbirlerini suçlamaları sonucu aralarındaki ittifak bozulmuştur.

ABD Başkanı Trump, Filistin davasına çözüm getirmek için yüz yılın anlaşması olarak isimlendirilen bir öneri ortaya koymuştur. Dolayısıyla Filistin uzlaşısının öneminin daha da arttığını söylemek mümkündür. Çoğu maddesi halen açıklanmamış olan anlaşma, "Batı Şeria ve Ürdün arasında bir konfederasyon sağlanması" ve "Bir Filistin oluşumu sağlamak adına Ku-

zey Sina'nın bir bölümünün Gazze Şeridi'ne ilhaki" gibi fikirlere dayanan bölge düzenlemelerini içermektedir. Bunun üzerine Fetih ve Hamas' tan iki farklı heyet, Kahire'de Mısır İstihbarat yetkilileri ile ayrı ayrı toplantılar yapmışlardır. Yapılan görüşmelerde 2017 yılının Ekim ayında Kahire'de iki hareket arasında imzalanan uzlaşma anlaşmasının uygulanmasına dair öneriler sunulmuştur.

Mısır'ın son girişimi olan bu uzlaşma anlaşmasının en önemli maddeleri ise Gazze aleyhine alınan kararları sonlandırmak ve beş hafta içerisinde ulusal ve tek bir hükümetin kurulması için istişareleri başlatmaktır. Hamas ve Fetih, uzlaşmanın bir nihayete varamaması konusunda birbirlerini suçlamaya devam etmektedirler. Sonuç olarak müzakereler halen devam etmekle beraber Filistinli bu taraflar arasında uzlaşmanın önündeki engeller aşağıdaki başlıklarla özetlenebilir:

- **İdeolojik referans:** İsrail'in tanınması hususu başta olmak üzere iki hareketin ortak paydalarda buluşmaması.
- Fetih, askeri güçlerin tek bir ordu ve tek bir güvenlik teşkilatı altında toplanması gerektiğini düşünürken Hamas'ın direnişe devam etmek konusunda kararlı olması.
- Yurtiçinde ve yurtdışında Filistin halkını temsil edebilecek ve gerektiğinde başvurulabilecek kurumların bulunmaması. Bilindiği üzere Hamas ve İslami Cihat Hareketi, Fetih'in tekelindeki FKÖ'nün üyesi değildir.
- Önceliklerin belirlenmemesi: Ulusal birlik hükümetinin ku-

rulması ve seçimler, FKÖ'nün tekrar yapılandırılması, güvenlik mekanizmalarında reforma gidilmesi, ekonomik meseleler ve yeniden yapılanma gibi farklı farklı hususlardan hangisinin veya hangilerinin daha elzem olduğuna karar verilmemesi.

- **Memurlar hususu:** Hamas, bu çekimser kalan memurların vazifelerini üstlenmiştir.
- **Güvenlik mekanizması yapısının yeniden teşkil edilmesi ve bu alanda İsrail ile koordinasyon sağlanması:** İsrail'in Oslo Anlaşması uyarınca ihraç ve ithalat ürünlerini, yönetim altına aldığı topraklarda vatandaşların ve yönetim liderlerinin hareketlerini kontrol etmek suretiyle müdahalelerde bulunması.
- ABD müdahalesi ve Arap ülkeleri arasında yaşanan çatışmaların uzlaşma üzerinde.

Özet olarak taraflar arası uzlaşmaya varmak için iki taraftan da tavizler olması diplomatik temayüller gereğidir. Yine ortak sorunlar ve problemler vurgulanarak bunların bertaraf edilmesinde ortak çözümler aranmalı ve belki de yaşanan ihtilaflar gözden geçirilmelidir. İki taraf arasında uzlaşmanın sağlanması durumunda İsrail'in çok ciddi sıkıntılarla boğuşacağı Filistin halkı tarafından idrak edilmelidir. İsrail'in bu uzlaşmadan göreceği zararlar tamamen Filistin halkının ve Filistin davasının yararına olacaktır. Tüm bu gelişmelerin ışığında, Filistin halkı yeni bir sayfa açmak için bu uzlaşmayı tarihi bir fırsat olarak nitelendirmekte ve uzlaşmanın bir an önce sağlanmasını istemektedirler.

